

Edebiyatın içinden akan müzik

Kazuo Ishiguro son kitabı "Noktürnler"deki "müzik" ve "müzisyenleri" odağına aldığı öykülerinde, içine bolca aşk katarak farklı dünyaların kapılarını aralıyor. Geçkin yıldızlar, kafe müzisyenleri, idealist besteciler ve hayallerinden vazgeçen müzik sevdalıları yazanın bu kitabındaki kahramanları. Okuyucular da bu kahramanlarla birlikte müziğin ve müzisyenlerin dünyasına bütünlüklü bir bakış atma fırsatı yakalıyor

KAZUO Ishiguro müzik ve edebiyatın dostluğundan yararlanmış öykülerini topladığı kitabı "Noktürnler"de. Müziğin kendisini ve müzisyenleri konu ve kahraman edinmiş kendine. Geçkin yıldızlar, kafe müzisyenleri, idealist besteciler, hayallerinden vazgeçen müzik sevdalıları... Müziğe, emekçilerine ve onların ilgi çeken dünyasına dair bütünlüklü bir bakışın ürünü "Noktürnler".

Ishiguro'nun öykülerdeki bu bütünlüklü bakışının temelini ise "müzik" ve "müzisyen" odaklı metinlerle karşımıza çıkmasına bağlayabiliriz. En önemlisi de dürüst bir yazarın kaleminden çıktığına inandırıyor bu öyküler bizi. Eski bir yıldızın hayatına girdiğimizde ya da pohpohlanarak şöhreti yakalamış birinin başından geçenleri anlattığında yazar, hiçbir şey olanaksız, gerçekleşmemiş gibi görünmüyor. Yani yazar öykülerini gerçek bir düzlem üzerine kurup sonra hayalleriyle beziyor. Bu da müziğin ve müzisyenin samimiyetle sayfalara yansımış sorunlarının gün yüzüne çıkmasını sağlıyor. Müzisyen sohbetlerine dalıyoruz bu öykülerde.

Onların hayallerini yaşıyoruz. Bunun yanında çevresindeki işletmelerle sorun yaşayan bazı sokak müzisyenlerinin, tekrar bir çıkış arayan sönmüş yıldızların, kendi besteleriyle müziğini yapmak isteyen genç bir kızın ya da fiziki görünüşü nedeniyle başarıyı yakalayamamış gerçek bir müzik dehasının da hikâyelerini dinliyoruz. İşte tam bu noktada yakalıyor "Noktürnler" bütünlüklü bakışını; olumlunun yanında olumsuzun da gözler önüne serilmesiyle.

Müziğin anavatanından geçen öyküler

Yazar sadece kahramanlarıyla değil, mekânlarıyla da müziğin ruhuna dokunmak istiyor. Müziğin anavatanlarından geçiyor **kitaptaki** tüm öyküler. İtalya meydanlarında sokak müzisyenlerinin yaşamlarından kesitler görüyoruz. Londra'nın kendine has tipik evlerinde müziğin insan üzerinde nasıl etkiler bırakabileceğine tanıklık ediyoruz. Hollywood'un o kendine has karmaşık dünyasında, aynı karmaşıklıktaki müzik piyasasının havasını soluyoruz.

Bu bağlamda mekânlar bazında ele alırsak "Noktürnler"i Ishiguro'nun bize sunduğu manzaralar da önem kazanıyor. İtalya'da bir meydanın resmini çizerken yazar müzisyenleri mekânın değişmez bir parçası, demirbaşı gibi anlatıyor ya da Hollywood'un müzik piyasasından bahsederken müzisyenler olmadan Hollywood'un hiçten başka bir şey olamayacağına

Kazuo Ishiguro

cağını **sergilemeye** çabalyor. Bu durum aslında biraz abartı gibi görünse de müzisyenlerin çevrelerine kattıklarını kanıtlayabilme adına gerekli. Ishiguro da tam olarak bunu yapmaya çalışıyor öykülerde.

Müzikle edebiyatı tanıştırmak

Sadece müziği edebiyata taşımak da değil aslında Ishiguro'nun derdi. Bir yanı sıra öykülerin cümle aralarında toplumsal bazı durumlara da dokunuyor yazar. Kitabın ilk öyküsü "Aşk Şarkıcısı" özellikle, kahramanı Jan'ın kendi ağzından durumunu aktarırken tüm dünyada "öteki" konumunda göçmenlerin müzik dünyasında da aynı yazgıyı paylaştığını vurguluyor.

Şöhrete giden yolun nasıl çetrefil bir hal aldığı da yazanın bu ekseninde öykülerinde dile getirdiği bir diğer durum.

Ishiguro'nun öykülerinde müziği yalnız bırakmayan, onunla birlikte tüm öykülerde kendine yer bulan bir başka unsur da "aşk". Aşksız müziği, müziksiz de aşkı tek bir kavram içine oturtmuyor yazar asla. Bu bazen bir müzisyenin enstrümanına, hatta "Çellistler" adını taşıyan kitabın son öyküsündeki gibi çalamadığı enstrümanına duyduğu, bazen eski şarkılara karşı hissedilen bazen de bir insanın karşı cinse duyduğu aşkın öyküleri yansımaları olabiliyor. Ancak her ne olursa olsun aşka yapılan güçlü vurgu bütün metinlerin içindeki yerini alıyor. Romantizmin de buna bağlı olarak "Noktürnler"deki tüm öykülere kokusu sinmiş.

Yazarın, müzikle birlikte kendini üreten bir romantizmin peşine düştüğünü görüyoruz burada. Ayrıca alttan alttan yürüyen bir mizahın da dallarından tutuyor. Ishiguro.

"Noktürnler"deki öyküler bir diğer yönüyle de buram buram nostalji kokuları estiriyor. İlk öyküde ayrılacağı eşine serenat yapmak isteyen eski bir yıldız tanıyoruz. İkincisinde ise eski plak günlerinden kalma bir müzik zevkinin bugünlere yansımaları görüyoruz. Hollywood'da geçen öyküler de tıpkı diğerleri gibi eski günleri fısıldıyor kulaklara. Her ne kadar yıldızlar dünyasında yükselişin hangi yollardan geçtiğini anlatmak odaklı kurulmuşsalar da bu öykülerde yazar, "nostaljik yıldız hikâyeleri" anlatıyor bize. Sonuçta hangi açıdan ele alırsak alalım "Noktürnler"de bir nostalji tramvayının içinde buluyoruz kendimizi.

Nostaljik yıldız hikâyeleri

Tüm bu nostaljik öğelerle bezenen öykülerin ardından "eski-yeni" sorunu da ister istemez açığa çıkıyor. Ishiguro günümüzün müzik anlayışına önemli eleştiriler getiriyor öykülerinde bu ekseninde. Gerek icrası gerek yaratım süreci çerçevesinde bütünlüklü olmasa da nokta atışı şeklinde özetleyebileceğimiz türden eleştiriler bunlar. Hedefi de eskinin "emek" isteyen müziğinin şimdilerde işin kolayına kaçarak yapılması ve yetenekten çok görünüşün öne çıkması. "Eşsiz dahi" diye nitelenen Ishiguro'nun tüm bu öykülerdeki bir yandan romantik, bir yandan eleştiril bir diğer yandan da gerçek üstüne hayaller bezeyen tutumu yine dehasını **sergilemesine** engel olmuyor. Öyküler içinde beklenmedik ilmiklerle değişik kapılar aralıyor yazar. Öykünün seyrinde beklenmedik hamlelerle beklenmedik sonlara sürüklüyor bizi. Tüm bunların üstüne Ishiguro'nun temiz çevirisi de okuma zevkine bir ayrıcalık katıyor.

Noktürnler – Müziğe ve Günbatımına Dair Öyküler

Kazuo Ishiguro

Çev: Zeynep Erkut

Yapı Kredi Yayınları, 152 s.

